

PROGRAM WARSZTATU PISANIA SCENARIUSZA I DRAMATU

Autor projektu studiów, autor programu oraz prowadzący zajęcia: Michał J. Zabłocki

Program Kursu

Blok zajęć : Warsztat pisania scenariusza

Cel zajęć: samodzielne napisanie w profesjonalnym formacie scenariusza filmu krótko-średnio- lub pełnometrażowego (fabularnego) mającego szansę realizacji przez słuchacza kursu, w okresie 6-9 miesięcy. Ponadto kurs warsztatowy ma za zadanie zapoznanie uczestników z profesjonalnymi narzędziami pisarskimi, doskonalenie ich własnych projektów oraz zapoznanie z praktycznym związkiem scenariusza z produkcją filmową w Polsce.

Tematy wykładów i konwersatoriów w dziedzinie pisania scenariusza

1. Definicje dotyczące terminologii scenariuszowej i kompozycji dramaturgicznej w filmie (w tym adaptacja a scenariusz oryginalny, różnice między rodzajami a gatunkami filmowymi, relacje między partyturą informacyjną jaką jest scenariusz filmu a planowaniem produkcji; przydatne oprogramowanie komputerowe itp.)
2. Biblioteka scenarzysty – lektury podstawowe i dodatkowe (słuchacze otrzymają dokładny spis kilkudziesięciu pozycji książkowych dostępnych na polskim rynku wydawniczym) oraz najważniejsze pomocne portale internetowe
3. Założenia współpracy ze słuchaczami w dziedzinie samodzielnego (choć recenzowanego i konsultowanego) projektu scenariusza krótkiego filmu (fabularnego lub dokumentalnego); sposób pracy nad własnym tekstem oraz plan i rodzaj współpracy z wykładowcą
4. Źródła inspiracji tematów i wątków. Kwalifikacja gatunku i rodzaju filmu wybranego przez słuchacza oraz związane z tym problemy dotyczące charakteru postaci (protagonistów i antagonistów, osób drugoplanowych i tła); intryga jako centralne zagadnienie w wypadku dramaturgii filmu fabularnego, punkty zwrotne i ich rola, pointa oraz przesłanie całości scenariusza
5. Kolejność pracy nad scenariuszem czyli od pomysłu poprzez logline, streszczenie, treatment, nowelę itp. do pierwszej wersji (first draft)
6. Kompendium formy scenariusza filmowego (standard pisowni scenariuszowej w Polsce, znaczenie skrótów i oznaczeń w tekście, objętość, podstawowe zasady kompozycji dramaturgicznej)

7. Wszechstronna rola scenariusza w planowaniu obiektów zdjęciowych, środków inscenizacyjnych, informacji w didaskaliach dla realizatorów i odtwórców – co scenariusz musi zawierać a co jest tylko opcją
8. Rodzaje narracji: linearna, nielinearna, obiektywna, subiektywna lub nietypowa (np. dla filmu z jedną postacią, dla filmu realizowanego w jednym ujęciu itp.)
9. Omówienie fragmentów nadesłanych prac; metody autokorekty merytorycznej; script-doctoring a redaktor; podstawy recenzji
10. Pułapki drzemiące przed scenarzystami i sposoby ich unikania (problematyka dóbr osobistych, prawo autorskie i inne elementy własności intelektualnej) oraz sposoby zagospodarowania gotowych scenariuszy.
11. Rynek filmowy w Polsce, konkursy, stypendia i modele finansowania prac scenariuszowych; współpraca producenta ze scenarzystą i warianty relacji umownych (w tym omówienie głównych modułów typowej umowy producenta ze scenarzystą z punktu widzenia interesów twórcy); organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i problematyka dokumentowania udziału scenarzysty (metryka filmu jako podstawa wypłaty tantiem)
12. Rola stowarzyszeń twórczych w ochronie prac scenarzystów (Gildia Scenarzystów Polskich, Koło Scenarzystów w Stowarzyszeniu Filmowców Polskich, Związek Autorów i Producentów Audiowizualnych, inne organizacje i stowarzyszenia pokrewne)

Zajęcia stacjonarne będą ilustrowane z rzutnika merytorycznymi prezentacjami i fragmentami scen z wybranych filmów. Ponadto słuchacze będą korespondować z wykładowcą ws. rozwoju swoich projektów indywidualnie; otrzymają drogą elektroniczną materiały pomocne przy pisaniu scenariusza, oraz sugestie obejrzenia konkretnych filmów; wypożyczą też (opcyjnie) od wykładowcy gotowe scenariusze filmowe znanych filmów oraz otrzymają inne pomoce naukowe.

Blok: Warsztat pisania dramatu

CEL:

Stworzenie **pełnowymiarowej autorskiej sztuki teatralnej**, w której osobiste doświadczenia autora przekładają się na dramaturgię sceniczną.

I ETAP:

Poszukujemy tematu, punktu wyjścia osobistej historii. Może to być jedno zdarzenie, przedmiot, zapamiętane zdanie, myśl, skojarzenie. Inspirację możemy też czerpać z istniejącego już utworu literackiego czy scenicznego.

Uruchamiamy burzę mózgową polegającą na zagłębieniu się w swoich wspomnieniach, silnych emocjach, natarczywych snach czy bolących nas problemach. Przystępujemy do swoistej zabawy w autoterapię lub hipnozę na jawie. Dzięki temu wzbudzamy w sobie silne zaangażowanie emocjonalne i motywację do zrealizowania projektu.

Dążymy do odkrycia „ciężaru”, „wagi” oraz oryginalności dzieła.

Przywołujemy wybitne autorskie dzieła teatralne (teksty bądź inscenizacje), które zmieniły nasze życie i na zawsze pozostały w pamięci. Próbuje odkryć dlaczego tak się stało. Co w tych sztukach było niezwykłego?

Będziemy tworzyć teatr, w którym EMOCJONALNE ODCZUWANIE DRAMATU przez widzów przeważa nad jego INTELEKTUALNYM PRZYSWOJENIEM. Przywołamy przykłady sztuk, gdzie proporcje „odczuwania” i „rozumienia” mają podobny wymiar.

Ustalamy ostatecznie o czym chcemy napisać sztukę teatralną – co będzie jej głównym tematem i przesłaniem.

II ETAP:

Wybieramy gatunek i konwencję. Czy nasz pomysł to raczej materiał na tragedię, komedię czy operę albo musical? A może powinniśmy uciec od REALIZMU i iść w stronę SURREALIZMU: Teatru Absurdu, Czystej Formy? A może monodram?

Przywołamy przykłady różnych gatunków scenicznych, wykażemy ich cechy charakterystyczne oraz celowość wykorzystania danej konwencji.

III ETAP:

W zależności od obranego gatunku, ustalamy STYL JĘZYKA. Sztuka teatralna to przedstawianie świata poprzez DIALOG. W kinie dominuje dialog realistyczny, natomiast teatr daje możliwość posługiwania się różnymi FORMAMI dialogu.

Na podstawie przywołanych dzieł scenicznych zanalizujemy poszczególne style mówienia bohaterów i spróbujemy odkryć zasadność ich użycia. Poznamy metody posługiwania się METAFORĄ, ALEGORIĄ, czy SKRÓTEM SCENICZNYM.

IV ETAP:

Rozwój pomysłu w stronę budowania linii dramaturgicznej utworu. Szukamy głównego bohatera - Protagonistę. Może alter ego autora? Tworzymy następnie najmocniejsze elementy świata przedstawionego – punkty zwrotne, momenty prawdy, kulminację i finał. Ustalamy głównego Antagonistę, rozpisujemy przebiegi dramaturgiczne postaci drugoplanowych oraz szukamy optymalnego sposobu na wyakcentowanie przesłania utworu.

V ETAP:

Kreujemy przestrzeń sceniczną dramatu – scenografię. Zakres szczegółowości opisu zależy wyłącznie od potrzeb autora. Może być bardzo lakoniczny i ogólny, jak i niezwykle drobiazgowy. A może sferę tę pozostawić wyłącznie wyobraźni reżysera? Przywołamy autorów o różnych stylach opisu scenografii.

VI ETAP:

Przechodzimy do opisu poszczególnych scen, jednocześnie odpowiadając sobie na pytania:

Co się dzieje w danej scenie?

Do czego zmierzają bohaterowie i w jakim są stanie emocjonalnym?

Jaką scenę ma funkcję w całości dramatu?

Co jest największą mocą sceny? Z czego zostanie zapamiętana?

Jakie emocje bądź wrażenie estetyczne powinna wzbudzać?

Ponownie analizujemy rozkład napięć, motywacje bohaterów, przebiegi dramaturgiczne postaci.

VI ETAP:

Opis scen przekształcamy w dialog. Traktujemy scenę jako mini sztukę teatralną – ona również musi mieć swój przebieg, kulminację i finał. Poszukujemy odpowiedzi na pytania:

Czy sytuacja jest realna czy formalna?

Do jakiego stopnia opowiadamy scenę poprzez dialog, a na ile zdajemy się na DZIAŁANIE postaci?

Czy stosujemy szczegółowe didaskalia czy jednak pozostawiamy szerokie pole dla interpretacji reżysera?

Dlaczego bohater w ogóle się odzywa?

Może warto żeby milczał?

A może niezbędny jest długi monolog?

Czy przedstawiamy obiektywne zdarzenie czy z czyjegoś punktu widzenia?

Przywołujemy sceny z ulubionych dramatów bądź przedstawień teatralnych, do których nieustannie wracamy. Analizujemy ich konstrukcję i dociekamy na czym polega ich siła.

Ponownie weryfikujemy i ewentualnie pod wpływem nowych pomysłów modyfikujemy poszczególne elementy konstrukcyjne utworu.

VII ETAP:

Wielokrotnie czytamy i poprawiamy. Zadajemy sobie pytania:

Czy główni bohaterowie osiągnęli cel?

Czy nastąpiła ich przemiana?

Czy zdarzenia zachowują wiarygodność lub prawdopodobieństwo?

Czy zabiegi formalne nadal niosą pierwotnie zamierzony sens?

Czy nasze założenia zostały zrealizowane? A może słusznie, że zostały zmodyfikowane?

Ile zostało z naszych osobistych doświadczeń, a ile wykreowaliśmy?

Czy dramat nadal ma swoją emocjonalną moc?

Podjmujemy również próbę odegrania niektórych scen, żeby sprawdzić ich siłę w praktyce.

Warto korzystać z ewentualnych własnych zdolności aktorskich, by lepiej móc sobie wyobrażać stany emocjonalne postaci.

VIII:

Usatysfakcjonowani własnym dokonaniem obmyślamy strategię wystawienia napisanego utworu. W repertuar jakiego teatru moglibyśmy się wpasować? Styl i wyobrażenia jakiego reżysera znalazłyby podatny grunt w naszym tekście? Może któryś z utworów zobaczymy kiedyś na scenie...